

[Holger Andersen.]

ikke har sagt andet og mere, end at en Stat i Udøvelsen af den suveræne Magtbeføjelse, der er tilstaaet den, selvfølgelig *kan* vedtage saadanne Bestemmelser, og jo ogsaa har gjort det, men det, at en Stat *kan* gøre noget saadant, er jo ikke ensbetydende med, at den bør gøre det, naar hele Udviklingen i øvrigt Verden over i lange Tider er gaaet i ganske modsat Retning. Og naar der altsaa nu frembyder sig en Lejlighed som denne til at slette et Princip, som er ganske antikveret, og om hvis historiske Oprindelse Ministeren ikke kan være i Tvivl — han har jo heller ikke modsagt min Opfattelse hverken i Udvalget eller her —, er det ganske ufatteligt, at man indtager den Stilling, man indtager. Ministeren fremfører i Virkeligheden kun en eneste Begrundelse, og det er den, at man skal anlægge det Synspunkt, at paa den Maade opnaar man en mere effektiv Sikring imod, at danske Statsborgere kan blive Værnepligt underkastet i fremmede Lande. Men det er og bliver en Illusion, og jeg har forgæves spurgt, hvilke disse fremmede Lande er, som praktiserer en saadan Bestemmelse. Naar der ingen er, hvad er det saa for danske Interesser, man vil sikre? Der er Norge, men det er en Følge af hele den historiske Udvikling, hvad Ministeren heller ikke vil bestride. Man kan ikke finde andre Lande, hvor man saa vil søge. Og det ejendommelige er, at man slutter en hel Række Overenskomster ogsaa med Lande, der overhovedet ikke har denne Bestemmelse; baade med Island og med Danzig er der sluttet Overenskomst om Fritagelse for de respektive Statsborgere, som bor i de paagældende Stater, for Værnepligt, skønt hverken Island eller Danzig har Værnepligt.

Naar den højtærede Minister hæfter sig saa stærkt ved traktatlige Overenskomster, skal jeg henvise ham til den lange Række Traktater, som Stater, der hver for sig ikke har Værnepligt for fremmede Statsborgere, har afsluttet. Jeg kan nævne Traktaten mellem Frankrig og Rumænien af 1907, Frankrig og Serbien af 1907, Storbritannien, som overhovedet ikke har Værnepligt i Fredstid, og Serbien af 1907. Disse Overenskomster om gensidig Fritagelse for Værnepligt for de paagældende Statsborgeres Vedkommende viser, at man meget vel kan have saadanne Traktatbestemmelser uden at have Lovbestemmelser af en saadan Art. Ja, men, siger Ministeren, saa kan man jo frygte for, at disse Lande i Fremtiden laver om paa deres Lovgivning. Ja vel, men saa kunde vi i hvert Fald ogsaa

gøre det, hvis det kom til at foreligge. Men end ikke Diktaturlandene har fundet paa at underkaste fremmede Statsborgere Værnepligt.

Nej, for mig staar det saaledes, at nu er dette Spørgsmaal kommet saa sent op til Behandling, og paa Grund af, at der kun udskrives en forsvindende Del af det værnepligtige Mandskab til Militærtjeneste, har det ikke nævneværdig Betydning i Praxis; derfor vil man ikke foretage nogen Ændring. Dette minder mig om hin berømtlige Dame hos den gamle romerske Satiriker Juvenal, som udstedte en ganske meningsløs Ordre og afæsket en fornuftig Begrundelse for sin meningsløse Ordre sagde: Hvad i Alverden skal jeg give nogen som helst Begrundelse for? Sic volo, sic jubeo; stat pro ratione voluntas!

Justitsministeren (Steincke): Det er den sidste Sammenligning mellem min højtærede Kollega Indenrigsministeren og den bedagede Dame hos Juvenal, der kalder mig frem. Den ærede Taler argumenterer nemlig, som om der ikke kunde ligge nogen som helst saglig Begrundelse bag Regeringens Fastholden af Indenrigsministerens Standpunkt ud over de Betragtninger, som Indenrigsministeren selv har gjort gældende, og jeg maa derfor sige, at der er en helt anden Betragtning — jeg ved ikke, om Indenrigsministeren deler den —, som jeg mener ogsaa bør komme frem i en Diskussion af denne Karakter.

Jeg forstaar godt, at Folkeretsforfattere stræber efter at slaa det Princip fast, at man ikke bør kunne paalægge Udlændinge Værnepligt, og at det vilde være i Strid med den positive Folkeret, om man gjorde det, men hvorfor er de Folkeretslærere, som det ærede Medlem med stigende Styrke kalder moderne, enedes om en saadan Opfattelse? Ud fra den gamle Betragtning, at den fremmede Statsborger, der altsaa opholder sig uden for sit Fædreland, stadig føler sig knyttet til dette og derfor vil føle det som en utaalelig Byrde, at der paalægges ham Værnepligt i Opholdslandet. Men den Udvikling, vi er inde i nu, mod-siger i stigende Grad, at denne gamle Opfattelse vil kunne gøres gældende med den Styrke, som det ærede Medlem søger at finde paa Grundlag af forskellige teoretiske Værker, thi Forholdet er nu i stigende Grad det, at Statsborgere i forskellige Lande flytter fra disse for at finde et Tilflugtssted i et nyt Land, flytter fra dem, fordi de enten selv føler sig i dybeste Uoverensstemmelse med de Principper, der